

תל-אביב, כ"ח בטבת תשע"ה

19 בינואר 2015

חוזר ח-06 - 2453

לכבוד

התאגידים הבנקאיים וחברות כרטיסי אשראי

הנדון: הפרשה קבוצתית בגין אשראי לאנשים פרטים

(הוראות הדיווח לציבור)

מבוא

1. בשנים האחרונות נרשם גידול מהיר בהיקף האשראי לאנשים פרטיים בכלל ובאשראי לאנשים פרטיים שאינו לדיור (להלן – אשראי לאנשים פרטיים) בפרט, וכן נרשמה ירידה ביחס שבין יתרת ההפרשה להפסדי אשראי לבין יתרת האשראי לאנשים פרטיים. מנגד, הסיכון הגלום באשראי לאנשים פרטיים גדל, בין היתר לנוכח המגמות בפעילות המשקית. לנוכח האמור לעיל, נוצר הצורך לעדכן את הוראות הדיווח לציבור.
2. לאחר התייעצות עם הוועדה המייעצת לעניינים הנוגעים לעסקי הבנקאות, החלטתי לתקן את הוראות הדיווח לציבור כדלקמן.

התיקונים להוראות

3. הוראות הדיווח לציבור יתוקנו כמפורט בהוראה.

דברי הסבר

4. בהתאם לנדרש בהוראות המפקח, בקביעת הפרשה נאותה להפסדי אשראי על התאגידים הבנקאיים וחברות כרטיסי האשראי (להלן – התאגידים הבנקאיים) להביא בחשבון הן את הפסדי העבר בגין אשראי לאנשים פרטיים והן התאמות בגין גורמים רלוונטיים לסיכוי הגבייה של האשראי לאנשים פרטיים (להלן – התאמות איכותיות).
5. התיקונים להוראות הדיווח לציבור, אשר שולבו בסעיף 4.ב29 להוראות, נועדו לתת דוגמאות לגורמים שעשויים להיות רלוונטיים להערכת ההתאמות האיכותיות של אשראי כאמור. בנוסף, בהתאם לתיקונים, על תאגידים בנקאיים לוודא כי החל מהדוחות לציבור לשנת 2014, שיעור ההתאמות האיכותיות להפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין אשראי לאנשים פרטיים שאינו בעייתי לא יפחת מ- 0.75% מיתרת האשראי לאנשים פרטיים שאינו בעייתי לאותו מועד. מהאמור הוחרג סיכון אשראי הנובע מחייבים בגין כרטיסי אשראי בנקאיים ללא חיוב ריבית ונקבע טיפול פרטני לתאגידים בנקאיים אשר שיעורי ההפסד השנתיים שלהם נמוכים במיוחד.
6. במסגרת התיקון, שולבה בהוראות הדיווח לציבור, במסגרת סעיף 3.ב29, הוראת השעה בדבר "הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בשנים 2011-2012".

7. למען הסר ספק, על התאגידים הבנקאיים להמשיך לפעול לשיפור תהליכי ניהול האשראי לאנשים פרטיים, איכות המידע הקיים בהתייחס לסיכון האשראי והפסדי האשראי, ואת השיטות למדידת ההפרשה הקבוצתית של האשראי.

8. הפיקוח על הבנקים :

8.1 ימשיך לעקוב אחר התפתחויות בסיכון האשראי בגין אנשים פרטיים ויעדכן לפי הצורך את ההוראות בנושא זה.

8.2 ימשיך לעקוב אחר ההתפתחויות בשיטות מדידת ההפרשה הקבוצתית של האשראי, ויבחן בעתיד את הצורך בעדכון ההוראות בנושא הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי, לרבות הצורך בהמשך חישוב סכום מינימלי ליתרת ההפרשה הקבוצתית המבוסס על יתרת ההפרשה הכללית, הנוספת והמיוחדת לחובות מסופקים.

תחילה

9. תאגיד בנקאי יישם את התיקונים להוראות הדיווח לציבור בהתאם לחוזר זה החל מהדוחות לציבור לשנת 2014.

10. האמור בסעיף 4.ב.29.1, בדבר השיעור המינימלי של התאמות בגין גורמים סביבתיים לא חל על תאגיד בנקאי אשר לגביו מסר הפיקוח על הבנקים הנחיות ספציפיות.

11. תאגיד בנקאי המתקשה ביישום הוראות אלה יפנה למר עידו גליל, מנהל יחידת דיווח כספי, לקבלת הנחיות ספציפיות.

עדכון הקובץ

12. מצורפים להלן דפי עדכון לקובץ הוראות הדיווח לציבור. להלן הוראות העדכון :

<u>להכניס עמוד</u>	<u>להוציא עמוד</u>
(1/15) [11] 662-7	(3/12) [10] 662-7
(1/15) [1] 662-7.1-7.9	-----
*(3/12) [14] 662-8	(3/12) [14] 662-8
(1/15) [21] 690-1	(4/14) [20] 690-1
*(4/11) [1] 698-4	(4/11) [1] 698-4
*(4/11) [1] 698-5	(4/11) [1] 698-5
-----	(4/11) [2] 698A-1-11
*(1/15) [1] 699-116	(1/15) [1] 699-116
(1/15) [2] 699-117	(1/15) [1] 699-117

בכבוד רב,

דוד זקן

המפקח על הבנקים

29. הפרשה להפסדי אשראי המוערכת על בסיס קבוצתי

1. בטל.
2. בגין קבוצות של חובות שצוינו בסעיף 29א.6. (א) ובגין חובות אשר נבדקו פרטנית לפי סעיף 29א ונמצא שהם אינם פגומים, לרבות בגין הלוואות לדיור שיש לחשב לגביהן הפרשה מזערית לפי עומק הפיגור¹, תחושב הפרשה בהתאם לכללים שנקבעו בתקן חשבונאות ארה"ב מספר 5. מובהר כי אין לחשב הפרשה כאמור בגין איגרות חוב, כהגדרתן בסעיף 24ז, ובגין מכשירים נגזרים. לעניין זה, ראה הוראות נוספות בנושא זה:
 - א. שיטת קביעת ההפרשה להפסדי אשראי ודרישות תיעוד - נספח י' להוראות הדיווח לציבור.
 - ב. הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בגין אשראי שאינו לדיור – סעיפים 29ב.3 ו-4.29 להלן.
 - ג. הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור:
 1. הפרשה מזערית לפי עומק הפיגור – נספח בדבר "חובות בעייתיים בהלוואות לדיור" להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314 בדבר "הערכה נאותה של סיכוני אשראי מדידה נאותה של חובות".
 2. הנחיות נוספות בדבר חישוב הפרשה להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור וגילוי על הלוואות אלו – נספח י"ב להוראות הדיווח לציבור.
 3. הוראות נוספות בדבר קביעת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור - הוראת ניהול בנקאי תקין 329 בדבר "מגבלות למתן הלוואות לדיור".

¹ הלוואות לדיור כהגדרתן בנספח בדבר "חובות בעייתיים בהלוואות לדיור" להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314 בדבר "הערכה נאותה של סיכוני אשראי מדידה נאותה של חובות".

3.ב29. הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור

1. מבוא

א. סעיף זה מבהיר כיצד תאגיד בנקאי יישם חלקים מסוימים מסעיף 2.ב29. בדבר "הפרשה להפסדי אשראי המוערכת על בסיס קבוצתי" (להלן – ההפרשה הקבוצתית) על סעיף אשראי לציבור, ואת הטיפול בהפרשה הכללית, הנוספת והמיוחדת לחובות מסופקים בגין אשראי זה.

ב. סעיף זה אינו מתייחס לחישוב הפרשות על בסיס קבוצתי בגין חובות שאינם אשראי לציבור ובגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים ובגין הלוואות לדיור שנדרש לחשב את ההפרשה הספציפית המזערית בגינן לפי עומק הפיגור¹. תאגיד בנקאי יחזיק הפרשות כאמור בהתאם לנדרש בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו.

ג. בהתאם לנדרש בהוראות הדיווח לציבור, וכפי שמובהר בסעיף זה, בקביעת הפרשה קבוצתית נאותה בגין אשראי לציבור:

1. יש לפצל את האשראי לציבור לפי ענפי משק לצורך קביעת ההפרשה הקבוצתית בגין האשראי לציבור.

2. בגין כל ענף משק יש לכלול הפרשה קבוצתית בגין אשראי לציבור שאינו מסווג כבעייתי וכן הפרשה קבוצתית בגין אשראי לציבור שמסווג בהשגחה מיוחדת או נחות.

3. בגין כל ענף משק יש להביא בחשבון הן את הפסדי העבר והן התאמות בגין גורמים רלוונטיים לסיכוי הגבייה של האשראי (להלן – התאמות איכותיות)²

ד. מובהר כי בכל שיטה שבה נקבעת ההפרשה להפסדי אשראי בהתאם להוראותינו, התאגיד הבנקאי יוודא שיתרת ההפרשה להפסדי אשראי הכוללת תהיה שמרנית וזהירה. בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב, בנוסף לאמור בסעיף זה, תאגידים בנקאיים ישתמשו בניתוח יחסים ככלי נוסף לבחינת הסבירות הכוללת של יתרת ההפרשה להפסדי אשראי. ניתוח יחסים יכול לסייע בזיהוי מגמות משתנות (בהשוואה לתאגידים בנקאיים אחרים בני השוואה במערכת ובהשוואה לניסיון העבר של התאגיד הבנקאי) ביחסים שבין יתרת ההפרשה להפסדי אשראי לבין חובות בסיווג שלילי, חובות בפיגור וחובות לא מבצעים, סך הכל החובות, מחיקות חשבונאיות נטו, ומחיקות חשבונאיות ברוטו בעבר. בהתבסס על ניתוח כזה תאגיד בנקאי עשוי לזהות

¹ בנוסף, סעיף זה אינו מתייחס לדרישות התייעוד, התיקוף, ובדיקות הסבירות הנדרשות בקביעת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי, ולבחינת נאותות ההפרשה הכוללת להפסדי אשראי. תאגיד בנקאי יוודא כי הוא פועל בהתאם לנדרש בהוראותינו.

² ראה, בין היתר, הוראות הדיווח לציבור – נספח י – תהליך קביעת ההפרשה להפסדי אשראי ודרישות התייעוד (סעיף 2.3.2, 4.4 ו-4.5).

נושאים נוספים או גורמים נוספים שעשויים לדרוש התאמות לאומדן הפסדי האשראי. התאמות כאמור צריכות להיות מבוססות ומתועדות בצורה נאותה. בין היתר, על התאגיד הבנקאי לקבוע את בדיקות הסבירות הנדרשות, בהתאם לנסיבותיו, ולתעד את ביצוען בכל מועד דיווח. כאשר תאגיד בנקאי חורג מבדיקת סבירות מסוימת, עליו להעמיק את הניתוח על מנת להשתכנע שבנסיבותיו, ההפרשה אכן נאותה. יש לתעד את הניתוח הנ"ל. מובן שבמידה והתאגיד הבנקאי לא העלה הסברים מספקים, עליו לשקול התאמת ההפרשה בהתאם.

ה. בהתאם להערת שוליים מספר 30 בעמוד 102.8 - 669, תאגיד בנקאי ייתן תשומת לב מיוחדת לחובות שמנותחים על בסיס פרטני, שההפרשה הפרטנית בגינם הינה בשיעור שהינו נמוך משיעורי הפסדי העבר של קבוצות של חובות דומים. החלטות לסטות באופן משמעותי מניסיון העבר של התאגיד הבנקאי לגבי קבוצות של חובות דומים (לדוגמה – אם שיעור ההפרשה הפרטנית בגין חוב פגום בענף משק מסוים נמוך באופן משמעותי מטווח שיעורי ההפרשה הקבוצתית בהתאם להוראת שעה זו בגין חובות בעייתיים בענף זה), יתמכו בבירור על ידי נסיבות אחרות שמבדילות את החוב מהחובות שמסווגים באופן דומה.

2. הגדרות

א. **ענף משק** – כל שורה שמוצגת בנפרד בלוח 01 וכל שורה שמוצגת בנפרד בלוח 02 בהוראת דיווח לפיקוח 831 "דוח רבעוני על חלוקת סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק" (להלן – הוראה 831).

ב. **טווח השנים** –

2.ב.1. בדוח שנתי - 5 השנים שהסתיימו במועד הדיווח.

2.ב.2. בדוח רבעוני - 4 השנים הקלנדריות המלאות שהסתיימו בסוף שנת הדיווח הקודמת.

או תקופה אחרת קצרה יותר שנקבעה בהנחיה של הפיקוח על הבנקים.

ג. **ממוצע** - ממוצע פשוט של שיעורי המחיקות החשבונאיות נטו המותאמים השנתיים בטווח השנים.

ד. **שנה אחרונה** – ארבעת הרבעונים האחרונים המסתיימים במועד הדיווח.

ה. **שיעור שנתי מותאם של מחיקות חשבונאיות נטו** – ממוצע משוקלל (לפי יתרת חוב רשומה) של: (1) שיעור המחיקות החשבונאיות נטו השנתי בגין חובות הכפופים לדרישות המחיקה החשבונאית בסעיף 5.29.5 להוראות הדיווח לציבור, מיתרת החוב הרשומה הממוצעת בגין חובות אלה, ושל (2) שיעור המחיקות החשבונאיות נטו השנתי בגין חובות אחרים מיתרת החוב הרשומה הממוצעת של חובות אלה

מוכפל בשתיים³.

3. חישוב הפרשה קבוצתית בגין אשראי לציבור שאינו בסיווג בעייתי

א. בכל מועד דיווח, תאגיד בנקאי יחשב טווח של שיעורי הפסד בטווח השנים לכל ענף משק בגין חובות בסיווג לא בעייתי, את הממוצע של שיעורי הפסד בטווח השנים ואת שיעורי הפסד בשנה האחרונה⁴.

חישוב שיעור הפסד בגין כל שנה יעשה כדלקמן: השיעור השנתי המותאם של סך כל המחיקות החשבונאיות נטו בענף המשק מתוך יתרת החוב הרשומה הממוצעת של סך כל החובות בענף המשק.

ב. תאגיד בנקאי:

1.ב.3. יזהה באופן שמרני וזהיר את שיעור הפסד המתאים מתוך הטווח שצוין, לרבות כאשר האומדן הטוב ביותר של התאגיד הבנקאי הינו שיעור הפסד הגבוה בטווח האמור.

2.ב.3. יתאים באופן שמרני וזהיר את שיעור הפסד שנבחר לגורמים סביבתיים רלוונטיים, תוך תיעוד מתאים, כמפורט בנספח י' להוראות הדיווח לציבור.

ג. סכום יתרת הפרשה הקבוצתית לכל ענף משק שאינו מסווג כבעייתי יקבע על ידי הכפלה של יתרת החוב הרשומה שאינה בסיווג בעייתי במועד הדיווח בשיעור הפסד שחושב בסעיף קטן 3.ב. לעיל.

4. חישוב הפרשה קבוצתית בגין אשראי לציבור בהשגחה מיוחדת או נחות

א. בכל מועד דיווח, תאגיד בנקאי יחשב טווח של שיעורי הפסד בטווח השנים לכל ענף משק בגין חובות בסיווג השגחה מיוחדת או נחות, את הממוצע של שיעורי הפסד בטווח השנים ואת שיעורי הפסד בשנה האחרונה.

חישוב שיעור הפסד בגין כל שנה יעשה כדלקמן: השיעור השנתי המותאם של סך כל המחיקות החשבונאיות נטו בענף המשק, מתוך יתרת החוב הרשומה הבעייתית הממוצעת של סך כל החובות בענף המשק.

³ ראה הערת שוליים 40 בעמוד 102.10 - 669, וסעיף 1.229. בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח כספי שנתי". תאגיד בנקאי שיש לו אומדן מדויק יותר לתקופות החיים האפקטיביות של אשראי כמשמעותן בהערת שוליים 40 בהוראות הדיווח לציבור, ראוי לפנות לפיקוח על הבנקים, אם ברצונו להשתמש באומדן זה לצורך חישוב שיעורי הפסד.

⁴ תאגיד בנקאי הסבור שראוי להשתמש ב"טווח שנים" אחר יפנה לפיקוח על הבנקים לקבל הנחיה מקדמית.

ב. תאגיד בנקאי :

- 1.ב.4. יזהה באופן שמרני וזהיר את שיעור ההפסד המתאים מתוך הטווח שצוין, לרבות כאשר האומדן הטוב ביותר של התאגיד הבנקאי הינו שיעור ההפסד הגבוה בטווח האמור
- 2.ב.4. יתאים באופן שמרני וזהיר את שיעור ההפסד שנבחר לגורמים סביבתיים רלוונטיים, תוך תיעוד מתאים, כמפורט בנספח י' להוראות הדיווח לציבור.
- ג. סכום יתרת ההפרשה הקבוצתית לכל ענף משק המסווג כבעייתי יקבע על ידי הכפלה של יתרת החוב הרשומה בסיווג השגחה מיוחדת ובסיווג נחות במועד הדיווח בשיעור ההפסד שחושב בסעיף קטן 4.ב. לעיל.
5. לעניין יישום סעיפים 3 ו-4 לעיל, מובהר כי :
- א. ככלל, במצבים רגילים, כדי שההפרשה להפסדי אשראי תוכל להיחשב שמרנית וזהירה, על תאגיד בנקאי לשמור על התאמות מעבר לממוצע של שיעורי ההפסד בטווח השנים בגין כל קבוצת חובות. ראוי ששיעור ההתאמות האמורות יגדל ככל שנדרשות התאמות משמעותיות יותר בגין גורמים סביבתיים. לפירוט נוסף בהקשר זה ראה נספח י'.
- ב. יש להפעיל נהלים נוספים בנוגע לשיעורי ההפסד שישמשו בסיס לקביעת ההפרשה כאשר יתרת החובות (הטובים ו/או הבעייתיים) הממוצעת בענף היא אפסית או נמוכה מאוד, או כאשר המחיקות החשבונאיות נטו בענף זה הן נמוכות מאוד או שליליות. במקרים אלה תאגיד בנקאי ישתמש בקירוב של טווח על בסיס נתונים גלויים לציבור של מחיקות חשבונאיות, יתרה ממוצעת של חובות ואשראי בענף זה ברמת המערכת וגם שיעורי הפסד בענף זה בתאגיד הבנקאי משנים קודמות, ויבצע התאמות נוספות לשיעורי הפסד אלה בגין גורמים סביבתיים. כאשר לתאגיד בנקאי יש מספר משמעותי של ענפים כאמור עליו לשקול לבצע בדיקות סבירות והתאמות נוספות לגבי הנתונים המצרפיים של ענפים אלה. תאגיד בנקאי יתעד התאמות אלו. בכל מקרה, תאגיד בנקאי יוודא שיתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין כל ענף משק תהיה חיובית ונאותה.
6. בנוסף, מובהר כי :
- א. טווח שנים במועד דיווח ביניים – בדיווחי ביניים יכללו בטווח השנים גם השיעור השנתי המותאם של מחיקות חשבונאיות נטו בשנה האחרונה.
- ב. ממוצע במועד דיווח ביניים – בדיווחי ביניים יכללו בממוצע גם נתוני התקופה המצטברת מסוף שנת הדיווח האחרונה ועד למועד הדיווח, במונחים שנתיים, אולם יינתן להם משקל נמוך יותר מהמשקל של השנים הקלנדריות המלאות בטווח (לדוגמה אם הדיווח הוא לרבעון השני בשנת 20X0, נתוני שני הרבעונים הראשונים

בשנת 20X0 יומרו למונחים שנתיים אך יקבלו משקל של 0.5/4.5, בעוד נתוני כל שנה קלנדרית מלאה מתוך ארבע השנים שקדמו ל- 20X0 ונכללה בטווח יקבלו משקל של 1/4.5).

ג. יתרת החובות הבעייתיים הממוצעת לשנה מסוימת תחושב על סמך ממוצע פשוט של הסכומים שנכללו בטור 04 (עבור ענפי משק - פעילות בישראל) ושל הסכומים שנכללו בטור 05 (עבור ענפי משק - פעילות בחו"ל) בלוח 04 בהוראה 831, לסוף כל אחד מהרבעונים במהלך השנה, ולסוף שנת הדיווח הקודמת⁵. תאגיד בנקאי ינכה אם נדרש מסכומים אלה סכומים הנובעים מסיכון אשראי חוץ מאזני ומפריטים מאזניים שאינם אשראי לציבור.

ד. יתרת החובות הממוצעת של סך הכל החובות לשנה מסוימת תחושב על סמך ממוצע פשוט של הסכומים שנכללו בטור 1 בלוח 01 (עבור ענפי משק - פעילות בישראל) ובטור 1 בלוח 02 (עבור ענפי משק - פעילות בחו"ל) להוראה 831, לסוף כל אחד מהרבעונים במהלך השנה, ולסוף שנת הדיווח הקודמת.

ה. המחיקות החשבונאיות נטו לשנה מסוימת יחושבו לפי סיכום של סך הכל המחיקות החשבונאיות נטו שנרשמו בכל אחד מהרבעונים בשנה זו, שנכללו בטור 05 (עבור ענפי משק - פעילות בישראל) ובטור 06 (עבור ענפי משק - פעילות בחו"ל) בלוח 03 להוראה 831⁶.

7. תאגיד בנקאי אחראי לוודא שיתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי נאותה על בסיס מאוחד. עם זאת, בקביעת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי שתיכלל בדוח המאוחד של התאגיד הבנקאי, התאגיד הבנקאי רשאי לא לתקן את סכומי ההפרשות להפסדי אשראי שנכללו בדוחות כספיים של חברה בת של התאגיד הבנקאי, אם הוא וידא שמתקיים אחד מהתנאים הבאים:

א. הדוחות הכספיים של חברה בת נערכו בהתאם להוראותינו;

ב. הדוחות הכספיים של חברה בת, שנכללו בדיווח של חברה בת לרשות המפקחת עליה, נערכו בהתאם לכללי החשבונאות שחלים על בנקים שנשחרים בארה"ב, או בהתאם לתקני הדיווח הכספי הבינלאומיים שמפרסמת הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים ובהתאם להנחיות הרשות המפקחת עליה.

תאגיד בנקאי שהחליט, לצורך קביעת ההפרשה הקבוצתית על בסיס מאוחד, לא לתקן את סכומי ההפרשות להפסדי אשראי שנכללו בדוחות כספיים של חברה בת שלו, לא

⁵ לדוגמה, יתרת החובות הבעייתיים הממוצעת בשנת 2014 תחושב על סמך ממוצע פשוט של יתרת החובות הבעייתיים לימים 31.12.13, 31.3.14, 30.6.14, 30.9.14, ו- 31.12.14.

⁶ תאגיד בנקאי אשר תיקן דוח לציבור טעויות בסיווגים לענפי משק של יתרות או של מחיקות חשבונאיות ישתמש בנתונים שדווחו לפיקוח, לאחר ההתאמות הדרושות בגין תיקונים אלה.

יכלול בחישוב שיעורי ההפסד על בסיס מאוחד את המחיקות החשבונאיות נטו, ההפרשות לחובות מסופקים ויתרות האשראי בגין חברה בת זו.

8. שימוש בדירוגים פנימיים בחישוב הפרשה קבוצתית

א. לצורך חישוב ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי, תאגיד בנקאי רשאי להיעזר במערכות לחישוב הפסדי אשראי המשמשות אותו לחישוב הפסדי אשראי לצרכים פנימיים ואחרים, כדוגמת המערכות המשמשות לחישוב הפסדי אשראי לפי גישת המודל הפנימי בהתאם להוראות באזל. עם זאת, נדרש לבצע התאמות מסוימות כדי שהסכומים שמופקים על ידי מערכות אלו יוכלו לשמש בסיס לקביעת ההפרשה להפסדי אשראי בהתאם לכל הדרישות בהוראות הדיווח לציבור.

ב. בהמשך לאמור לעיל, תאגיד בנקאי אשר יקבל את אישור הפיקוח על הבנקים להקצות הון לפי גישת המודל הפנימי למדידת סיכוני אשראי, יוכל לפנות לפיקוח על הבנקים בבקשה להחזיק בהפרשה להפסדי אשראי, הנמוכה מסכום ההפרשה המחושב בהתאם לסעיפים קטנים 3-4 לעיל. בפנייה התאגיד הבנקאי יתבקש להראות שקיימת רמה גבוהה של ביטחון כי:

8.ב.1. שיטת ההפרשה להפסדי אשראי של התאגיד הבנקאי עומדת בכל הוראות הדיווח לציבור,

8.ב.2. הבקורות המופעלות על תהליך הדיווח הכספי על ההפרשה להפסדי אשראי הן אפקטיביות.

לצורך כך תאגיד בנקאי יתבקש להתייחס למידת התיקוף של השיטה לחישוב ההפרשה להפסדי אשראי, ובין היתר להראות שמבוצעות כל ההתאמות הנדרשות כדי לעמוד בהוראותינו. על התאגיד הבנקאי להראות, בכל שיטת חלוקה לקבוצות לצורך קביעת ההפרשה להפסדי אשראי שבה הוא בוחר, שיש בידו מידע עדכני במועד הדיווח לגבי כל הגורמים שנדרשים לפי הוראות הדיווח לציבור המצביעים על מאפייני איכות האשראי של תיק האשראי. תאגיד בנקאי שחילק את האשראי לקבוצות בהתאם לדירוג האשראי של האשראי, אבל לא הביא בחשבון בקביעת דירוג האשראי גורם אחד או יותר מהגורמים המפורטים בהוראות הדיווח לציבור, צריך לוודא שבמערכות המיכוניות בבנק ייאסף מידע כמותי מפורט לגבי כל אחד מהגורמים, ולהתאים את שיעורי ההפרשה להפסדי אשראי בגין גורמים אלה, תוך שמירת תיעוד מספק, כנדרש בנספח י' להוראותינו. רשימה לא ממצה של גורמים מינימאליים שתאגיד בנקאי נדרש לאסוף מפורטת בנספח י'.

ג. שימוש בסכומי ההפסדים הצפויים המופקים ממערכות כאמור, ואשר טרם קיבלו את אישור הפיקוח על הבנקים כאמור בסעיף קטן 8.ב. לעיל, אפשרי בתנאי שיתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי שמחושבת כתוצאה מכך לא תפחת מסכום יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי המחושב בהתאם לסעיפים קטנים 3-4 לעיל.

9. הפרשה כללית, נוספת ומיוחדת לחובות מסופקים, והפרשה קבוצתית מינימאלית

א. לצורך מדידה בדוחות הכספיים, תאגיד בנקאי אינו נדרש להחזיק הפרשה כללית, נוספת ומיוחדת לחובות מסופקים, החל מיום 1.1.2011, בכפוף לאמור בסעיף קטן 9.ב. להלן.

ב. בכל מועד דיווח, תאגיד בנקאי נדרש לוודא כי סכום יתרת ההפרשה הקבוצתית בגין חבויות במשרדי התאגיד הבנקאי (על בסיס בנק) בישראל לא יפחת מסכום יתרת ההפרשה הכללית, הנוספת והמיוחדת לחובות מסופקים לאותו מועד המחושבת בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים", ברוטו ממס (כלומר לחלק ל – 0.65)⁷.

⁷ כאשר יתרת ההפרשה הכללית, הנוספת והמיוחדת לחובות מסופקים ברוטו ממס גבוהה מההפרשה הקבוצתית שחושבה על ידי התאגיד הבנקאי, יש לייחס לצורך הגילוי את ההפרש האמור באופן פרופורציונאלי לכל קבוצה של חובות שניתן לגביה גילוי נפרד על הפרשה קבוצתית.

4.ב29. הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בגין אשראי לאנשים פרטיים שאינו לדיור

1. כפי שצוין בנספח י' להוראות הדיווח לציבור ובסעיף 3.ב29 לעיל, בקביעת הפרשה נאותה להפסדי אשראי יש להביא בחשבון הן את הפסדי העבר והן התאמות בגין גורמים סביבתיים הרלוונטיים לסיכוי הגבייה. סעיף 4.ב29. 2. להלן כולל דוגמאות לגורמים שעשויים להיות רלוונטיים להערכת סיכויי הגבייה של אשראי לאנשים פרטיים שאינו לדיור (להלן בסעיף קטן זה – אשראי לאנשים פרטיים). תאגיד בנקאי יוודא כי שיעור ההתאמות בגין גורמים סביבתיים רלוונטיים להפרשה להפסדי אשראי שחושבה בהתאם לסעיף 3.ב29 לעיל עבור אשראי לאנשים פרטיים שאינו בעייתי (ראה סעיף 3.ב29. 3.ב. לעיל), לא יפחת מ- 0.75% מיתרת האשראי שאינו בעייתי לאנשים פרטיים באותו מועד בהתייחס לממוצע שיעורי ההפסד בטווח השנים.
 - למרות האמור לעיל, ולנוכח המאפיינים הייחודיים של סיכון אשראי הנובע מיתרות בגין חייבים בגין כרטיסי אשראי בנקאיים, ללא חיוב ריבית, השיעור המינימלי של 0.75% לא יחול לגביו. בנוסף, תאגיד בנקאי, אשר בכל אחת מהשנים שבטווח השנים רשם בגין אשראי לאנשים פרטיים שיעור הפסד הנמוך מ- 0.3%, יהיה רשאי לשקול לעשות שימוש בהתאמות בגין גורמים סביבתיים כאמור בשיעור שלא יפחת מ-0.5%.
2. **גורמים שעשויים להיות רלוונטיים לסיכויי הגבייה של אשראי לאנשים פרטיים :**
 - א. להלן רשימה הכוללת דוגמאות לגורמים שעשויים להיות רלוונטיים לסיכויי הגבייה של אשראי לאנשים פרטיים⁸, לרבות גורמים אליהם התייחסו תאגידי בנקאיים מסוימים בשיטות קביעת ההפרשה שלהם. רשימה זו אינה רשימה מלאה. תאגיד בנקאי ישקול אילו גורמים רלוונטיים ביותר לסיכויי הגבייה, לרבות גורמים נוספים אם נדרש, ואיך ראוי להביאם בחשבון בקביעת ההתאמות האיכותיות להפרשה.
 - א. איכות המידע שקיים בתאגיד הבנקאי והיקף ועומק הפיקוח של ההנהלה והדירקטוריון על מאפייני הסיכון של האשראי לאנשים פרטיים.
 - ב. איכות תהליכי חיתום האשראי והיקף וחומרת ליקויים בתהליכי אשראי ובקרת האשראי.
 - ג. שינויים במדיניות ובנהלים למתן אשראי לאנשים פרטיים.
 - ד. היקף הלווים שיש להם הלוואות שניתנו בתקופות של גידול מהיר יחסית באשראי.
 - ה. היקף הלווים שיש להם הלוואות בפיגור, שניתנו לגביהם ויתורים או דחיות של קרן או ריבית, או שנמחקו חשבונאית.

⁸ גורמים נוספים, שיש להביא בחשבון בהערכת סיכויי הגבייה של כל אשראי, צוינו בנספח י' להוראות הדיווח לציבור.

- ו. היקף הלווים שיש להם חבות גדולה יותר והיקף הלווים שהחזר הנוכחי או הפוטנציאלי של תשלומי ההלוואות שניתנו להם מהווה שיעור משמעותי מההכנסה הקבועה שלהם.
- ז. מגמות באיכות, היקף ושווי הביטחונות שמבטחים את האשראי.
- ח. היקף הלווים שחשופים לגידול משמעותי חוזי בתשלומים, לרבות הלוואות בריבית משתנה.
- ט. היקף ההלוואות שבהן המידע שיש לתאגיד הבנקאי על הלווה, התחייבויותיו והכנסותיו, במועד מתן ההלוואה ולאורך חיי ההלוואה אינו שלם מעודכן ומאומת. במסגרת זו יש להביא בחשבון, בין היתר, את היקף האשראי שניתן לאנשים פרטיים אשר אין להם הכנסה קבועה לחשבון.
- י. מגמות במאפיינים כלליים של הלווים, כגון העושר הפיננסי, היקף ההכנסה הפנויה ויציבות ההכנסות, וכן נתונים מקרו כלכליים המשפיעים על סיכויי הגביה של האשראי, כגון שיעור האבטלה וההכנסה הפנויה לנפש.

תוכן עניינים – הוראות שעה ושונות

הוראות שעה

<u>עמוד</u>	<u>תיאור</u>
691A-1	חברת כרטיסי אשראי
692-3	דוח הדירקטוריון של תאגיד בנקאי המוגש לאסיפה הכללית של בעלי מניות – כרטיסי אשראי
694-1	דיווח איכותי בדבר חשיפה לסיכוני שוק ודרכי ניהולם
694-4	דוח כספי שנתי של תאגיד בנקאי על בסיס מאוחד עם תמצית דוחות של התאגיד הבנקאי בלבד (לא מאוחד) בביאור לדוחות הכספיים
694A-1	יישום בדוחות של תאגידי בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי לשנת 2009 ואילך של דרישות הגילוי הנדרשות לפי נדבך 3 של באזל II
694B-1	דרישות גילוי המבוססות על דוח ה-FSF
696-1	תיאור עסקי התאגיד הבנקאי ומידע צופה פני עתיד בדוח הדירקטוריון
697-1	גילוי על מבקר פנימי בדוח דירקטוריון של תאגיד בנקאי
697A-1	גילוי בדוח הדירקטוריון בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים
698-1	פרטים בדבר תרומות התאגיד הבנקאי
698-2	גילוי על מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים

שונות

695-1	דיווח במיליוני ש"ח
699-1	מפתח עדכונים

- 1) איך סיכון אשראי השפיע על הערכת השווי של התחייבויות בגין נגזרים ומהו סכום הרווח או ההפסד שנרשם בגין שינויים בסיכון אשראי זה בדוח רווח והפסד
- 2) איך סיכון אשראי של צד נגדי השפיע על הערכת השווי של נכסים בגין נגזרים, ומהו סכום הרווח או ההפסד שנרשם בדוח רווח והפסד בגין שינויים בסיכון אשראי זה. יש לשקול לתת גילוי לדרך שבה הידרדרות באיכות האשראי של הצד הנגדי וביכולת של הבנק לגבות את הנכסים בגין הנגזרים תשפיע על הדוחות הכספיים של הבנק.
9. הקריטריונים ששימשו את התאגיד הבנקאי בעת קביעה האם השוק למכשיר פיננסי פעיל או לא פעיל
10. אלו מכשירים פיננסיים מושפעים מחוסר של נזילות בשוק (כלומר חוסר בפעילות), כיצד חוסר הנזילות השפיע על טכניקת הערכת השווי שבה נעשה שימוש, וכיצד שוקלל גורם הנזילות בקביעת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים אלה.
11. המידה שבה מתקבל מידע משירותי תמחור או ברוקרים (להלן בסעיף זה - שירותי תמחור) כדי לקבוע ערכי שווי הוגן, והדרך שבה התאגיד הבנקאי משתמש במידע זה. במסגרת זו יש לכלול תיאור של:
- 11.1. המהות והסכום של נכסים ששוערכו באמצעות ציטוטים שהתקבלו משירותי תמחור, והסיווג שלהם במדרג השווי ההוגן
- 11.2. מספר הציטוטים שהתאגיד הבנקאי מקבל בדרך כלל לכל מכשיר, ואם התאגיד הבנקאי מקבל מספר ציטוטים, איך נקבע הערך הסופי שנכלל בדוחות הכספיים
- 11.3. האם התאגיד הבנקאי כולל התאמות לציטוטים שהתקבלו, ואם כן – איך ולמה
- 11.4. המידה שבה שירותי התמחור, בקביעת השווי ההוגן, אוספים מידע שוק נצפה לעומת שימוש בנתונים לא נצפים ו/או מודלים להערכת שווי
- 11.5. האם הציטוטים הם הצעות מחייבות לביצוע עסקה
- 11.6. הנהלים שהתאגיד הבנקאי ביצע כדי לתקף את המחירים שהושגו על מנת לוודא שמדידות השווי ההוגן עומדות בנדרש בהוראות הדיווח לציבור, ושהנכסים וההתחייבויות סווגו כראוי במדרג השווי ההוגן

עדכונים מחוזר מס' ח-06-2447 מיום 11/01/2015 ("זכויות עובדים – שיעור היוון, מתכונת

גילוי והוראות מעבר ליישום לראשונה")

להכניס עמוד	להוציא עמוד
* (12/11) [11] 630-1	(12/11) [11] 630-1
(01/15) [17] 630-2	(4/11) [16] 630-2
* (6/13) [5] 630-2.1	(6/13) [5] 630-2.1
(01/15) [4] 630-2.2	(9/14) [3] 630-2.2
* (4/14) [14] 663-3	(4/14) [14] 663-3
(01/15) [15] 663-4	(4/14) [14] 663-4
(01/15) [11] 663-5	(4/14) [10] 663-5
* (4/14) [15] 663-6	(4/14) [15] 663-6
(01/15) [10] 664-13	(9/07) [9] 664-13
* (12/11) [12] 664-14	(12/11) [12] 664-14
(01/15) [2] 669-2.1	(12/12) [1] 669-2.1
* (12/12) [17] 669-3	(12/12) [17] 669-3
(01/15) [12] 669-35	(4/11) [11] 669-35
* (1/13) [11] 669-36	(1/13) [11] 669-36
* (5/07) [9] 669-40	(5/07) [9] 669-40
(01/15) [14] 669-41	(4/11) [13] 669-41
(01/15) [11] 669-45	(4/14) [10] 669-45
(01/15) [3] 669-45.1	(4/11) [2] 669-45.1
(01/15) [2] 669-45.2	(9/07) [1] 669-45.2
(01/15) [2] 669-45.3	(9/07) [1] 669-45.3
(01/15) [1] 669-45.4-45.9	-----
* (4/11) [16] 669-46	(4/11) [16] 669-46
* (12/12) [8] 669-52.3	(12/12) [8] 669-52.3
(01/15) [8] 669-52.4	(11/12) [7] 669-52.4
(01/15) [11] 669-60	(09/07) [10] 669-60
* (12/12) [3] 669-67.2	(12/12) [3] 669-67.2
(01/15) [3] 669-67.3	(09/13) [2] 669-67.3
(01/15) [1] 669-67.4	-----
* (4/14) [1] 669-181	(4/14) [1] 669-181-185
(01/15) [2] 669-182-183	-----
(01/15) [1] 669-183.1	-----
* (4/14) [1] 669-184-185	-----
(01/15) [1] 675-1-2	-----
(01/15) [1] 680-18.1	-----
* (4/11) [3] 691F-17	(4/11) [3] 691F-17

*עמוד זה הודפס מחדש בעקבות המעבר להדפסה דו-צדדית. ההדפסה בעדכון זה זהה לנוסח הקיים.

עדכונים מחוזר מס' ח-06-2447 מיום 11/01/2015 ("זכויות עובדים – שיעור היוון, מתכונת גילוי והוראות מעבר ליישום לראשונה") – המשך

<u>להכניס עמוד</u>	<u>להוציא עמוד</u>
(01/15) [2] 691F-18	(2/07) [1] 691F-18
*(2/07) [1] 691F-19	(2/07) [1] 691F-19
(01/15) [2] 691F-20	(2/07) [1] 691F-20
*(8/13) [5] 691F-21	(8/13) [5] 691F-21
(01/15) [3] 691F-22	(9/07) [2] 691F-22
(1/15) [1] 699-116-117	-----

*עמוד זה הודפס מחדש בעקבות המעבר להדפסה דו-צדדית. ההדפסה בעדכון זה זהה לנוסח הקיים.

עדכונים מחוזר מס' ח-06-2453 מיום 19/01/2015 ("הפרשה קבוצתית בגין אשראי לאנשים פרטים")

<u>להכניס עמוד</u>	<u>להוציא עמוד</u>
(1/15) [11] 662-7	(3/12) [10] 662-7
(1/15) [1] 662-7.1-7.9	-----
*(3/12) [14] 662-8	(3/12) [14] 662-8
(1/15) [21] 690-1	(4/14) [20] 690-1
*(4/11) [1] 698-4	(4/11) [1] 698-4
*(4/11) [1] 698-5	(4/11) [1] 698-5
-----	(4/11) [2] 698A-1-11
*(1/15) [1] 699-116	(1/15) [1] 699-116
(1/15) [2] 699-117	(1/15) [1] 699-117

*עמוד זה הודפס מחדש בעקבות המעבר להדפסה דו-צדדית. ההדפסה בעדכון זה זהה לנוסח הקיים.